

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
KISALTMALAR.....	11

GİRİŞ

1. HAYATI.....	13
2. ESERLERİ.....	17
3. DÜŞÜNCE DÜNYASI.....	24
Tasavvufî Düşünce ve Kenan Rifâî.....	30

3

I. BÖLÜM AŞKIN MAHİYETİ

A. AŞK VE ACI.....	35
1. Suç ve Günah.....	47
Âdem ile Havva Kıssası.....	57
2. Kader.....	61
3. Simya / Büyü.....	63
4. Hiçbir Tarife ve Tanıma Sığmayan Sır.....	64
5. Bilmece.....	70
B. SEMBOLİK DİL.....	75
1. Aşkın Sembolleri.....	80
a) Ülker Fırtınası.....	81
b) Sultân-ı Aşk.....	82
c) Ciğerdelen Efsanesi.....	83
d) Ketaki Efsanesi.....	85

e) Selimiye Camii	86
f) Avatar	88
g) Oyun / Sınav	89

II. BÖLÜM

YOLCULAR (ÂŞIKLAR VE SEVGİLİLER)

A. ÂŞIKLAR VE GÖÇ	99
1. Kurban Sıfatıyla Âşıklar	110
2. Teslimiyet	125
3. Kesretten Vahdete	128
4. Özne ve Nesnede (Âşık ve Mâşukta)	
Değişen Roller	134
a) Av / Avcı	135
b) Efendi / Köle	140
5. Zıt Kişilikler	144
B. YOLCULARIN SEMBOLLERİ	153
1. Âşıkların Sembolleri	153
a) Ponce Pilate	153
b) Saz / Ses	155
c) Orfe	156
d) Martyre	157
e) Ofelya	158
f) Tâcını Kaybetmiş Hükümdar	159
g) Phoenix	159
2. Sevgilinin Sembolleri	160
a) Yahuda	160
b) Dineyri Papazı	162
c) Yedi Peçeli Masalı	162
d) Gül ve Diken	164
3. Büyük Âşıklar	167
a) Kerem ile Aslı Efsanesi	167

III. BÖLÜM

YOLCULUK VE ARAYIŞIN MAHİYETİ

A. YOLCULUĞUN TASAVVUFÎ BOYUTU.....	169
1. Değişim.....	194
Yanmak / Yangın.....	208
2. Ölüm Bilinci / Ölmeden Ölmek.....	216
B. DEĞİŞİM SÜRECİNİN SEMBOLLERİ.....	229
1. Demir Dövmek.....	230
2. Kervankıran.....	230
3. Çile Doldurmak.....	231
4. Ketaki Efsanesi.....	232
5. Küçük Çöplük.....	233
6. Pandora'nın Kutusu.....	234
C. AŞK YOLCULUĞUNDA	
HÂLDEN HABER VERENLER.....	235
1. Rüyalar.....	235
2. Aynalar.....	253
D. YOLCULUKTA ACININ TESELLİ DURAKLARI.....	259
1. Tabiat.....	260
2. Müzik.....	262
3. Çocukluk-Geçmiş.....	263

IV. BÖLÜM

ÖDÜL: DÖNÜŞÜM VE YENİ BENLİK

A. ARINMA VE OLGUNLAŞMA.....	265
1. Kendine Bakış.....	273
2. Benliği Kurtarmak.....	274
3. Ölümden Dirim Çıkarmak (Öldükten Sonra Dirilmek).....	278
4. Yeni Benlik.....	282
5. Yeni Anlayış / Aydınlanma.....	284

6. Zıtların Birliđi.....	293
7. Af-Rıza.....	296
8. Yönünü (İstikâmetini) Bulmak.....	299
B. OLGUNLAŞMANIN SEMBOLLERİ.....	302
1. Tohum / Meyva.....	302
2. Koza / İpekböceđi.....	307
3. Transformatör.....	310
4. Ters Lâle.....	313
5. Sayılar.....	315
C. EBEDİYET: BİR DAHA YOK OLMAMAK /	
ÖLÜM KORKUSUNDAN KURTULMAK.....	316
D. ESER VERMEK / TOPLUMA HİZMET.....	321
E. ESER VERME İDEALİNİN SEMBOLLERİ.....	347
1. Promete (Sanatkâr / Âşık).....	347
2. Orta Kat Sakinleri (Sanatkârlar ve Sıradan İnsanlar).....	349
SONUÇ.....	351
KAYNAKLAR.....	361
DİZİN.....	367

ÖNSÖZ

Hayatı boyunca eserleri hak ettiği ilgiyi ve değeri bulamayan Safiye Erol'un hem romanlarının, hem de tefrika olarak gazete ve dergi köşelerinde kalmış yazılarının derlenip toparlanarak yeniden topluca yayını konusunda Halil Açıkgöz büyük bir emek sarf etmiştir. Bu unutulmuş değerın 2001 yılından itibaren tekrar edebiyat dünyamıza girmesinde Halil Açıkgöz'ün ve gazeteci kimliği ile Mehmet Nuri Yardım'ın himmetleri açıktır ve takdire şâyândır. Nitekim Safiye Erol'un hayatı üzerine bugüne değin yayınlanmış kitap çaplı tek eser Mehmet Nuri Yardım tarafından kaleme alınmıştır. Mehmet Nuri Yardım bu kitabında 2003 yılına değin yazar üzerine kaleme alınmış hemen her yazıya ulaşmış ve bu yazılar üzerine değerlendirmeler yapmıştır.

Safiye Erol'un Romanlarında Manevi Olgunlaşma Yolunda Aşk ve Sembolik Dil başlıklı bu çalışma ise yazarın romanlarının merkezine yerleştirdiği "aşk" kavramını nasıl ele aldığı hususu üzerine yoğunlaşmaktadır. Çalışma, "Giriş" ve "Sonuç" bölümleri dışında dört ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın "Giriş" bölümü, yazarın hayatı, eserleri ve düşünce dünyası hakkında okuru ana hatları ile bilgilendirme amacı gütmektedir. Metinlerden yola çıkılarak yapılan asıl inceleme ise diğer bölümlerde yer almaktadır. Bu bölümlerden "Aşkın Mahiyeti" alt başlığını taşıyan "Birinci Bölüm"de, "aşk" kavramı üzerinde durulmakta ve neredeyse ikiz kavramlar olarak aşk kavramının etrafında birbirinin nedeni ve sonucu olarak inşa edilmiş yan

kavramlar ayrı birer tema olarak tahlil edilmektedir. Bu bölümde yazarın “aşk” kavramını gittikçe artan bir bağdaşmayla tasavvufî bir zeminde ele aldığı da ortaya konmaktadır.

“Yolcular (Âşıklar ve Sevgililer)” altbaşlığını taşıyan “İkinci Bölüm”de, “aşk” kavramını kişisel serüvenleriyle bu kurgusal metinlerde tecessüm ettiren şahıslar, yani “âşıklar / sevgililer” ve onların vasıfları üzerinde durulmaktadır. Bir başka deyişle, birbirini dönüştüren “âşik ve mâşuk” (seven ve sevgili) adlı iki yolcusu olan ve tasavvufî anlamda bir olgunlaşma yolculuğu (seyr-i sülûk) olan bu macerada, yolcuların sahip oldukları özellikler tahlil edilmektedir.

Çalışmanın “Yolculuk ve Arayışın Mahiyeti” altbaşlığını taşıyan “Üçüncü Bölüm”ünde bu yolculuğun, yolcularda yani âşıklarda aşama aşama gerçekleştirdiği değişim süreci, bu sürece eşlik eden kavramlar vasıtasıyla ele alınmaktadır.

“Dönüşüm ve Yeni Benlik” başlıklı “Dördüncü Bölüm”de ise bu çile yolcuğunu tamama erdirmeye muvaffak olan yolcuların kazandığı ödül(ler) tespit ve tahlil edilmektedir.

Çalışma, Safiye Erol’un romanlarında “aşk” kavramının ruhsal bir değişim ve dönüşümün tetikleyici unsuru olarak nasıl bir tanım ve işlevle kurgulandığı üzerine genel bir değerlendirmenin kaleme alındığı sonuç bölümüyle tamamlanmaktadır.

Yazarın romanlarında, anlatım biçimi ve dil noktasında karşımıza çıkan en önemli ve baskın özellik, çok boyutlu bir sembolik dil kullanımıdır. Bütün romanlarda ana temanın “aşk” olması ve bu temanın tasavvufî bir bağlam içinde inşa edilmesi, yoğun sembolik dilin içerikten

(muhteva) kaynaklanan dayanak noktaları olarak dikkat çekmektedir. Birinci bölümde, yazarın romanlarında “Aşkın Mahiyeti” üzerine tespitler yaparken, “sembolik dil” ve bu dili bir üslup özelliği hâline getiren nedenler ayrıca yorumlanmaktadır.

Ayrıca, kitabın asıl inceleme kısmını oluşturan ve her biri, “aşk” macerasının farklı unsurlarını ele alan bölümlerde, bölümün içeriğini oluşturan unsurların romanlarda karşımıza çıkan “semboller” üzerinde de durulmaktadır.

Son olarak bu çalışma vesilesiyle, bütün meslek hayatım süresince bana destek olan aileme ve yıllar önce vefat eden anne ve babamın ruhaniyetlerine şükranlarımı sunarım.

Hocalarım Prof. Dr. Ramazan Kaplan ve Prof. Dr. Nurullah Çetin'e meslek hayatımda her konuda gösterdikleri yardım ve destekten dolayı teşekkür etmeyi de zevkli bir görev kabul ediyorum. Arkadaşım ve meslektaşım Doç. Dr. Aysun Sungurhan'a özellikle kitabın yayını noktasında sunduğu yardım ve destek için içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca değerli Grafiker yayınları çalışanlarına da titiz çalışmaları nedeniyle teşekkür ederim.